

apscf

Nr. 50 din 28.06.2019

*Dnei Maia SANDU,
Prim-ministrul Republicii Moldova*

RE: Ședința reprezentanților societății civile cu Prim-ministrul Republicii Moldova, din 25.06.2019

Stimată doamna Prim-ministru,

Vă aducem la cunoștință opinia Alianței ONG-urilor Active în Domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF) cu referire la prioritățile în domeniul protecției copilului și familiei, mediul de activitate al ONG-urilor și recomandările pentru Guvernul Republicii Moldova

1. Cooperarea cu societatea civilă

Realitatea din ultima perioadă indică asupra unei mimiări a cooperării cu societatea civilă, inclusiv prin consultarea selectivă, doar a unor ONG-uri. Consultarea cu societatea civilă a proiectelor de politici și/ sau a amendamentelor la documentele de politici existente se realizează la etapa de documente agreeate între autorități cu o lipsă desăvârșită a procesului la etapa de elaborare a acestora.

Recomandări: Elaborarea și implementarea unui cadru de cooperare transparent și clar cu societatea civilă. Asigurarea respectării de facto a prevederilor legii cu privire la transparența în procesul decizional: în special, dezvoltarea participativă a documentelor de politici, inclusiv prin consultarea cu societatea civilă la etapa de elaborare a acestora, nu doar la cea de consultare a textelor deja agreeate între autorități.

Pentru identificarea priorităților, modalităților de eficientizare a comunicării și cooperării cu societatea civilă, recomandăm organizarea promptă a unor ședințe tematice cu reprezentanții ministerelor, Cancelariei de stat și reprezentanții societății civile care activează pe diferite domenii.

2. Mecanismul de finanțare și contractare a serviciilor sociale

Serviciile sociale sunt critic sub-finanțate în Moldova, responsabilitatea instituirii, dezvoltării și finanțării serviciilor sociale revenind autorităților publice locale, iar dezvoltarea serviciilor sociale finanțate prin transferuri generale fiind neomogenă și inconsistentă. Datele din 2017 arată că transferul de fonduri pentru servicii sociale către APL au fost doar de 7.595,8 mii lei (aici nu sunt considerate transferurile pentru servicii sociale cu destinație specială), ceea ce reprezintă cam 1,15% din totalul fondurilor pentru asistența socială. În 2018 transferurile pentru servicii au fost planificate în sumă de 10.456,5 mii lei, iar distribuția acestora denotă că 26% din resurse financiare au fost solicitate de municipiul Bălți și 13% de municipiul Chișinău. Către unele raioane nu au fost deloc transferate fonduri pentru serviciile sociale. O parte din deficitul serviciilor sociale este acoperit de către OSC-uri.¹ Mecanismul de acreditare, finanțare și contractare a serviciilor în domeniul social este extrem de birocratic, cu interpretări ambigue, ceea ce generează imposibilitatea contractării serviciilor de la ONG-uri. Una dintre problemele majore vizează costificarea serviciilor, dar și lipsa standardelor minime de calitate pentru evaluarea și acreditarea unora dintre acestea.

¹ <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1537-finantarea-protectiei-sociale-in-moldova-prin-prisma-proiectului-de-buget-2018>

Recomandări: Toate serviciile sociale necesită o revizuire profundă (acolo unde există) și/ sau o elaborare (acolo unde lipsesc), în conformitate cu realitățile și necesitățile standardelor de finanțare (normativelor de finanțare). Mecanismul de acreditare și inspecție a serviciilor sociale necesită revizuire și debirocratizare. Este nevoie de un mecanism clar și concret de contractare a serviciilor de la ONG-uri, în special acolo unde statul nu are finanțe destule pentru a acoperi necesitatea în asemenea servicii.

3. Colectarea de date în protecția copilului

În general, lipsește un sistem de colectare cuprinzătoare, continuă și coordonată a datelor privind drepturile copilului. Dezagregarea datelor cantitative este, la fel, o provocare: de exemplu, datele despre copiii cu dezabilități, copiii care trăiesc în sărăcie, copiii romi, copiii străzii etc. sunt adesea limitate sau lipsesc cu desăvârșire. În unele sectoare (de exemplu, protecția copilului) datele sunt incomplete sau contradictorii, inclusiv deoarece fiecare autoritate publică colectează aceste date diferit sau colectează date diferite pe același sector. *De exemplu, numărul de copii fără îngrijire părintească pentru care plasarea în sistemul de îngrijire rezidențială reprezintă soluția de protecție decisă de autorități, nu coincide cu numărul de copii fără îngrijire părintească care sunt efectiv plasați în îngrijire rezidențială.* Acesta din urmă este, de obicei, mai mare. Statisticile și informațiile analitice privind situația copiilor de pe malul stâng al râului Nistru, sunt insuficiente, iar cele existente nu sunt fiabile.

Recomandări: Îmbunătățirea sistemului de colectare a datelor, inclusiv prin crearea unui sistem centralizat pentru toate clusterelor Convenției ONU privind drepturile copilului, în special în ceea ce privește copiii din grupuri vulnerabile (care trăiesc în sărăcie, copii ai căror părinți au migrat în străinătate, copii victime ale abuzului sexual și exploatării sexuale etc.).

4. Respectarea dreptului la familie

Serviciile de prevenire a separării de familie existente nu corespund necesităților reale ale familiilor și nu sunt accesibile tuturor familiilor

Recomandări: Sunt necesare servicii de intervenție timpurie accesibile și adecvate, vizite la domiciliu, reabilitare, îngrijire de zi și servicii de repaus pentru a consolida îngrijirea familiei și a preveni separarea inutilă. Este necesară consolidarea serviciilor universale (educație și sănătate) pentru a asigura sprijinul în timp util și adecvat, și pentru a asigura bunăstarea copiilor și prevenirea separării de familie, inclusiv dar nelimitat la implementarea instrucțiunilor privind mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor și asigurarea bunăstării copilului;

Copiii ai căror părinți au migrat la muncă în străinătate

Recomandări: Măsuri corespunzătoare de informare prietenoasă a părinților cu privire la drepturile și obligațiile lor în contextul lăsării copilului acasă sub supraveghere; alocarea de resurse pentru asigurarea cu personal necesar pentru furnizarea serviciilor sociale și capacitatea structurilor competente pentru a oferi sprijin complet. Simplificarea procedurilor de numire a unui tutore în cazul părinților care lucrează în străinătate, pornind de la importanța rămânerii copiilor într-un mediu familial în absența singurului sau ambilor părinți.

5. Prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor

Deși stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și tortură împotriva copiilor este considerat în R. Moldova drept domeniu prioritar de politici, mecanismele de implementare rămân slabe, inclusiv din lipsa de servicii pentru copii și familii. De exemplu, aproximativ 4000 de copii (2017) victime ale violenței identificate anual în cadrul mecanismului de cooperare intersectorială (HG 270/2014) nu beneficiază de servicii de reabilitare specializate și în contact cu sistemul judiciar sunt expuși unui risc crescut de re-victimizare.

apscf

Lipsa de date, în special privind prevalența la nivel național a violenței împotriva copiilor, reprezintă una dintre provocările majore în planificarea, bugetarea, implementarea și evaluarea programelor în domeniul protecției copilului.

Pe de altă parte, deși aprobată Instrucțiunea privind mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor de bunăstare a copilului (HG 143/2018), una dintre cele mai mari provocări în acest context este abordarea sistemică a prevenirii tuturor formelor de abuz asupra copiilor, inclusiv abuzului sexual.

Recomandări: Sunt necesare măsuri care vor contribui la creșterea rezilienței copiilor împotriva adversității, în special împotriva abuzului sexual și a exploatării, precum și realizarea campaniilor de sensibilizare socială, a programelor de prevenire și integrarea unor astfel de programe în școală. În acest sens, societatea civilă poate pune la dispoziție programe educaționale testate și adaptate contextului local.

Atenție deosebită este necesară sensibilizării și educației privind situațiile de risc care implică utilizarea noilor tehnologii de informare și comunicare. Abordarea siguranței on-line în școală este esențială pentru a asigura o prevenire eficientă a abuzurilor on-line a copiilor, în special a exploatării și abuzurilor sexuale. La fel este necesară acordarea atenției deosebite dezvoltării mecanismelor de raportare online disponibile pentru copii și consolidarea capacităților profesioniștilor în contact cu copiii pentru a îmbunătăți acțiunile de intervenție în cazurile de abuzuri online (aceasta este una dintre principalele provocări cu care se confruntă profesioniștii din protecția copilului).

6. Strategia pentru protecția copilului 2014-2020

Deși reprezentanții societății civile, inclusiv APSCF, au fost implicați în elaborarea acesteia, iar importanța suportului financiar pentru implementarea planului de acțiuni a fost reiterată continuu, resurse financiare nu au fost alocate conform necesităților ceea ce determină restanțe semnificative la implementare.

Recomandări: Alocarea de resurse financiare corespunzătoare pentru următoarea Strategie de protecție a copilului, precum și elaborarea de indicatori clari de impact și sistem de monitorizare și evaluare realist.

Alianța ONG-urilor Active în Domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei² își manifestă deschiderea spre cooperare și dialog constructiv, în vederea îmbunătățirii calității actului de guvernare în beneficiul copiilor și a sistemului de protecție a copilului.

Cu respect,

În numele celor 66 ONG-uri membre
Liliana ROTARU, Președinte APSCF

² Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei este o rețea de organizații non-guvernamentale care acționează pentru crearea unui cadru coerent și funcțional de dezvoltare a factorilor de decizie, a mecanismelor și practicilor de implementare, asigurând respectarea și protecția reală a copilului și familiei. APSCF numără 66 de membri, reprezentând ONG-uri locale, naționale și internaționale prezente pe întreg teritoriul țării, inclusiv raioanele din stânga r. Nistru și Autonomia Găgăuzia.